

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/176/2022
Identifikačné číslo spisu:	2621203573
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:2621203573.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté deti: J. F., nar. XX. G. XXXX a E. F., nar. XX. X. XXXX, obe trvale bývajúce u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, deti rodičov: matky L. F., nar. XX. C. XXXX, trvale bývajúcej vo Y. XXX, prechodne bytom R. XXX, zastúpenej JUDr. Alenou Arbetovou, advokátkou so sídlom v Holíči, Námestie sv. Martina 3A a otca J. F., nar. XX. C. XXXX, trvale bývajúceho vo Y. XXX, za účasti prokurátora Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o zvýšenie vyživovacej povinnosti na návrh matky, vedenom na Okresnom súde Senica pod sp. zn. 6P/26/2021, o dovolaní otca maloletých detí proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 16. mája 2022 sp. zn. 23CoP/39/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 16. mája 2022 sp. zn. 23CoP/39/2022 ako aj rozsudok Okresného súdu Senica z 21. januára 2022, č.k. 6P/26/2021-121 z r u š u j e a vec vracia okresnému súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Senica (ďalej len „súd prvej inštancie“, alebo „okresný súd“) rozsudkom z 21. januára 2022, č.k. 6P/26/2021-121 zamietol návrh matky na zvýšenie vyživovacej povinnosti na maloleté deti (výrok I.). O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok II.). V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že matka sa návrhom podaným dňa 29. júna 2021 domáhala zvýšenia vyživovacej povinnosti na maloletého J. zo sumy 80,- eur mesačne na sumu 160,- eur mesačne a na maloletého E. zo sumy 60,- eur mesačne na sumu 140,- eur mesačne od podania návrhu, pretože naposledy bolo o úprave práv a povinností rodičov rozhodované rozsudkom Okresného súdu Nové mesto nad Váhom sp. zn. 11P/12/2020 z 18. augusta 2020, od ktorej doby došlo k zmene pomerov a to k zhoršeniu zdravotného stavu maloletého J., s čím sú zvýšené náklady a maloletý E. nastupuje od septembra 2021 do prvého ročníka základnej školy. Prvoinštančný súd vec právne posúdil podľa § 62 ods. 1, 2, 4, 5, § 75 ods. 1, § 78 ods. 1 Zákona o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“) a dospel k záveru o nedôvodnosti návrhu matky na zvýšenie vyživovacej povinnosti, keďže neprišlo k žiadnym zmenám pomerov odôvodňujúcim zmenu predchádzajúceho rozhodnutia o výške výživného pre maloleté deti na strane obidvoch rodičov a tiež na strane maloletého J.. Zmenu pomerov

konštatoval na strane maloletého E., avšak pomery na strane otca zvýšenie vyživovacej povinnosti neumožňujú. Poukázal na rovnaký príjem oboch rodičov v porovnaní s príjmami v čase predchádzajúceho rozhodnutia, keďže otec má v súčasnosti netto príjem 560,- eur mesačne a matka vo výške 858,- eur mesačne, pričom otec preukázal zdravotné problémy lekárskou správou preukazujúce jeho neschopnosť dvíhať ťažké bremená (maximálne 1 váhy), teda má aj obmedziť prácu vo výškach pre vertigo, nakoľko bol operovaný na chrbticu a vzhľadom na zdravotný stav nemôže pracovať ako tesár. V čase predchádzajúceho rozhodovania uzatvorili rodičia rodičovskú dohodu ohľadom výživného na tri deti spolu vo výške 240,- eur, čo predstavuje 43 % z netto príjmu otca a aj pri potencionálnom príjme otca vo výške 1.000,- eur až 1.100,- eur netto by výživné predstavovalo 28 %. O trovách konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z .z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie otca maloletých detí rozsudkom zo 16. mája 2022 sp. zn. 23CoP/39/2022 rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) ako vecne správny potvrdil; žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2.1. Z rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom z 18. augusta 2020, č. k. 11P/12/2020-51 odvolací súd zistil, že manželstvo rodičov bolo rozvedené a zároveň bola schválená rodičovská dohoda, podľa ktorej boli maloleté deti zverené do osobnej starostlivosti matky s právom rodičov zastupovať a spravovať ich majetok, pričom otec sa zaviazal prispievať na výživu v tom čase maloletej F., nar. XX. C. XXXX sumou 100,- eur mesačne, na maloletého J. sumou 80,- eur mesačne a na maloletého E. sumou 60,- eur mesačne. Zároveň bol upravený styk otca s maloletým J. a E.. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie správne zisťoval zmenu pomerov v porovnaní s predchádzajúcou úpravou výživného, teda iba pár mesiacov pred podaním návrhu matky na zvýšenie vyživovacej povinnosti a napriek nepripojeniu spisu o poslednej úprave vyživovacej povinnosti zistil rozhodné skutočnosti, teda ustálil, aké pomery boli na strane oprávnených a povinných v čase uzatvorenia rodičovskej dohody, pretože predchádzajúce rozhodnutie neobsahovalo odôvodnenie. Súhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že na strane maloletého J. v súvislosti so zhoršením zdravotného stavu týkajúceho sa skoliózy chrbtice k zmene pomerov nedošlo a tiež, že matka zvýšenie nákladov s uvedeným ochorením maloletého nepreukázala. U maloletého E. síce prvoinštančný súd vzhliadol zmenu pomerov v súvislosti s návštevou prvého ročníka základnej školy, avšak zisťovaním pomerov, teda schopností a možností otca konštatoval nemožnosť zvýšenia vyživovacej povinnosti otca, ktorý má rovnaký príjem ako v čase predchádzajúceho rozhodovania. Odvolací súd poukázal na to, že nedošlo ani k zmene majetkových pomerov otca, pretože vlastníkom či spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností bol aj v čase predchádzajúceho rozhodovania o výživnom. Nepovažoval za relevantnú ani požiadavku matky na aplikáciu princípu potencionality. Otec lekárskou správou preukázal svoj zdravotný stav, vykonáva prácu u toho istého zamestnávateľa ako v čase predchádzajúceho rozhodovania a teda požiadavka matky, aby si našiel prácu s lepším príjmom by síce bola v záujme maloletých detí z hľadiska možného zvýšenia vyživovacej povinnosti, ale nemožno ju považovať za dôvodnú a postoj otca vykonávajúceho prácu u toho istého zamestnávateľa síce za pomerne nízky príjem nemožno vyhodnotiť ako vzdanie sa bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, či vychádzať z potencionálneho príjmu v lepšie platených prácach, ktoré možnosti sú zatiaľ len v hypotetickej rovine, keďže otec žiadnu ponuku práce s vyšším príjmom neodmietol, navyše jeho zdravotný stav nepreukazuje jeho spôsobilosť pracovať ako tesár, teda v odbore jeho kvalifikácie. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala matka maloletých detí (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s tým, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočniť v súdnom konaní jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Naplnenie predmetného dovolacieho dôvodu videla v postupe odvolacieho súdu, ktorý pri svojom rozhodovaní svojvoľne (arbitrárne) nerešpektoval rozhodovaciu prax súdov, ktorá v niekoľkých tisíckach rozhodnutí judikovala, že za zmenu pomerov odôvodňujúcich zvýšenie výživného považuje aj nástup oprávneného na ďalší stupeň vzdelávania. Odvolací súd v konaní zasiahol do práva maloletých na spravodlivý proces; konkrétne do medzinárodnými dohovormi zakotveného práva predvídateľnosti

súdnych rozhodnutí. Namietala, že súdy za relevantnú zmenu pomerov nepovažovali dokonca ani zhoršenie zdravotného stavu maloletého, čo matka preukázala lekárskou správou, ktorú odvolací súd nepochopiteľne nespomenul vo svojom zdôvodnení. Odvolací súd zhoršenie zdravotného stavu vôbec nebral do úvahy, keďže jeho názor je taký, že zdravotný stav je permanentne identický počas celého priebehu choroby. Dovolateľka opakovane uviedla, že súdy nebrali do úvahy nielen vlastnú rozhodovaciu prax, ale ani notoricky známe rozhodnutia, medzi nimi aj uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 12CoP/4/2017, ktoré uvádza, že jednorazové výdaje nemôže niesť len jeden rodič, pretože aj tieto náklady slúžia na uspokojenie odôvodnených životných potrieb detí. Súdy nižších inštancií niektoré iné zmeny pomerov síce uznali, avšak všetky bez konkretizovania a bez zdôvodnenia ich považovali za irelevantné pre samotné zvýšenie výživného. Konštatovali, že náklady maloletých sa síce zvýšili, ale povinný (otec) bezdôvodne pracujúci za minimálnu mzdu, si ich nemôže dovoliť platiť. Z prezentovaného názoru súdov nižších inštancií je tak zjavné, že svojvoľne neskúmali životnú úroveň otca skrz jeho náklady, neskúmali potenciálny príjem otca, ale len jeho reálny (aj ten nie riadne), čo matka označila za absolútne nesprávny výklad zákona. Dovolateľka namietala, že odvolací súd bezdôvodne nereagoval na v odvolaní vznesené otázky a rovnako sa vyhol otázkam, ktoré vzniesol prokurátor či kolízny opatrovník. Súdy neakceptovali rozhodovaciu prax (viď napr. uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9oP/71/2008), a to povinnosť povinného primárne plniť vyživovaciu povinnosť, resp. svoje náklady korigovať tak, aby povinný primárne plnil vyživovaciu povinnosť. Povinný však primárne plní svoje potreby, keď mesačne vynakladá na alkohol, cigarety a stávkovanie viac ako je ochotný pomáhať vlastným deťom. Matka nesúhlasila ani s tvrdením súdov, že zdravotný stav povinného nepreukazuje jeho spôsobilosť pracovať ako tesár, teda v odbore jeho kvalifikácie. Uvedený nelogický (a najmä zužujúci) výklad by znamenal, že súdy nemôžu vychádzať z potenciálneho príjmu nikdy, keďže podľa rozhodnutia môže každý povinný pracovať len v odbore, ktorý vyštudoval. Na druhej strane súd nižších inštancií pri rozhodovaní opomenuli vziať v úvahu už spomínané zhoršenie zdravotného stavu maloletých ako aj matky, ktorá je celé mesiace odkázaná výlučne len na nemocenské dávky. Prítom o skutočnej životnej úrovni povinného vypovedá skutočnosť, že okrem iného je vlastníkom nehnuteľného majetku zapísaného na 31 listoch vlastníctva.

3.1. Ako ďalší dovolací dôvod matka uviedla ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a síce, že rozhodnutie odvolacieho súd záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte neboli vyriešené, a to:

1. „aké právne následky má zmena pomerov - o.i. zhoršenie zdravotného stavu mal. dieťaťa - na určovanie vyživovacej povinnosti všeobecným súdom, ak zároveň neboli zmenené pomery na strane povinného?
2. je zmena pomerov na strane oprávneného dôvodom na zmenu stávajúceho výživného?
3. považuje sa za relevantnú zmenu pomerov v zmysle ustanovenia zákona o rodine zhoršenie zdravotného stavu oprávneného, nástup na ďalší stupeň vzdelávania oprávneného atď.?
4. je v nespornom konaní o určení výživného dôkazné bremeno o tzv. potenciálnom príjme na maloletých deťoch, t.j. na oprávnených?
5. zvyšné náklady, ktoré nastanú v dôsledku zmeny pomerov na strane maloletých je povinná znášať len osoba, ktorej boli deti zverené do osobnej starostlivosti?“

3.2. Na základe uvedeného matka navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu Trnava zrušil a vrátil na ďalšie konanie.

4. Otec maloletých detí v podanom vyjadrení k dovolaniu matky v súvislosti so zdravotným stavom maloletých detí, poukázal na rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý uviedol, že zdravotný stav je permanentne identický počas celého priebehu choroby. Vyjadril sa, že sa s deťmi pravidelne stretáva podľa právoplatného rozsudku, sú v telefonickom kontakte, zaujíma sa o ich zdravotný stav, zabezpečuje im vitamíny (formou domácich produktov), deti sú veselé, hravé a nevidí na nich žiadne zdravotné obmedzenia. Pokiaľ matka píše o nákladoch na zdravotné pomôcky, nijako nešpecifikovala o aké pomôcky a náklady ide. Maloleté deti nie sú, podľa otca, špecificky nadmerne choré, netrpia chorobami, kde by museli nevyhnutne užívať pravidelne nejaké lieky. Vzhľadom k tomu, že matka je t. č. PN a to dlhodobo (pričom opomenula pripomenúť vo veľkej miere z vlastného zavinenia), už mala 2

krát absolvovať operáciu bedrových kĺbov, ktorá sa neuskutočnila z dôvodu jej nadváhy a túto otázku ani nerieši, je pre ňu jednoduché žiadať zvýšené výživné, ktoré by pokrylo potreby jej domácnosti. Pri riadnom prístupe matky už mohla byť zaradená do pracovného procesu a dosahovať príjem. Otec zopakoval, že má zdravotný problém s chrbticou, o čom doložil aj zdravotnú dokumentáciu, riadne pracuje, i keď podriadil prácu tomu, aby mu to zdravotne vyhovovalo a preto dosahuje nižšiu mzdu. Nesúhlasil s vyjadrením matky, že nemá záujem o prácu, kde by zarábala viac, či o zvýšenie mzdy u aktuálneho zamestnávateľa. Uviedol, že si neužíva žiadnych pôžitkov, je fakt že fajčí avšak o tomto matka vie a predtým to nevidela ako problém. Otec maloletých žiadal, aby dovolací súd dovolanie matky odmietol.

5. Prokurátor Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky vo vyjadrení k dovolaniu matky uviedol, že prokurátor Okresnej prokuratúry Senica v odvolaní, rovnako ako matka, zastával názor, že od posledného rozhodnutia o výške výživného na maloleté deti, prišlo v prípade oboch maloletých detí k podstatnej zmene pomerov, ktoré odôvodňujú potrebu zmeny súdom stanoveného výživného, ktoré je povinný platiť otec maloletých. Taktiež možno súhlasiť s argumentáciou matky, že súd mal pri rozhodovaní o jej návrhu na zvýšenie výživného prihliadnuť i na majetkové pomery otca, ktoré s poukazom na vlastníctvo, resp. spoluvlastníctvo značného nehnuteľného majetku nie sú štandardné a súčasne sa stotožnil s názorom, že konajúci súd mal pri posúdení návrhu zohľadniť i skutočnosť, že otec vynakladá výdavky, ktoré nie sú nevyhnutné vynaložiť na živobytie. Vo vzťahu k matkou nastoleným právnym otázkam uviedol, že z ustálenej rozhodovacej praxe súdnych autorít v súvislosti s určením zmeny pomerov na strane oprávneného vyplýva, že za túto sa považuje aj zhoršenie zdravotného stavu maloletého dieťaťa, ako i jeho nástup na ďalší stupeň vzdelávania t.j. zmena pomerov na strane oprávneného - maloletého dieťaťa je spravidla dôvodom na súdne rozhodnutie o zmene výšky výživného.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci určenia výživného maloletých detí, ktoré je od 1. júla 2016 upravené v Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach určenia výživného plnoletých osôb; prípustnosť dovolania matky bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť.

8. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

9. Matka v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vadu zmätočnosti vyvodzovala z tvrdenej nepreskúmateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017,

3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či je opodstatnené tvrdenie dovolateľky o tom, že v konaní došlo k vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f/ CSP.

11. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, 4Cdo/34/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 8Cdo/152/2018).

12. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavkám kladeným na zákonné rozhodnutie v zmysle § 393 CSP.

12.1. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP umožňuje odvolaciemu súdu, aby sa v potvrdzujúcom rozsudku, ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody. Aj v takom prípade je však v zmysle § 387 ods. 3 veta druhá CSP povinný vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

12.2. Podobne judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

13. Dovolací súd pripomína, že zmenu pomerov (pozri ustanovenie § 78 ods. 1 Zákona o rodine), možno vymedziť ako zmenu rozhodujúcich kritérií v porovnaní so skutkovým stavom existujúcim v čase predchádzajúcim rozhodnutiu súdu. Z uvedeného vyplýva, že existenciu zmeny, ktorá dosahuje relevantnú intenzitu pre zmenu rozhodnutia, posúdi súd a to porovnaním okolností dôležitých pre určenie výživného a to v čase skoršieho rozhodnutia, ako aj v čase nového rozhodnutia. Predpokladom zmeny právoplatného rozhodnutia o výživnom je iba závažnejšia zmena pomerov, čím sa rozumie výrazná zmena tých okolností na strane oprávneného alebo povinného, ktoré boli podkladom predchádzajúceho rozhodnutia súdu o výživnom, ktorá môže spočívať buď v zmene subjektívnych ale i objektívnych skutočností, ktoré súvisia so zmenou v oblasti príjmových pomerov, výdavkov, celkových majetkových pomerov, zmenou potrieb dieťaťa z dôvodu začiatku plnenia školskej dochádzky, prechodom medzi jednotlivými stupňami školského systému, zmenou zdravotných pomerov, stratou zamestnania, dlhodobou práceneschopnosťou, vznikom novej vyživovacej povinnosti, nadobudnutím spôsobilosti dieťaťa samostatne sa živiť a pod.

14. V danom prípade dovolateľka už v odvolaní, ktorým napadla rozsudok súdu prvej inštancie, namietala, že okresný súd, nevedno prečo, rozhodoval o úplne inom skutkovom stave ako o tom, ktorý bol predmetom jeho rozhodovania a napriek zmene pomerov uviedol, že aktuálny stav z roku 2021 a roku 2022 bol zohľadnený už v predchádzajúcom rozhodnutí z 18. augusta 2020. Matka namietala, že ak príde k zmene pomerov, ďalší návrh na zmenu výživného možno podať ihneď potom ako k takej zmene pomerov došlo. Mala za to, že je v rozpore so zásadami a princípmi zákona o rodine zamietnuť návrh na zvýšenie výživného len na základe toho, že bolo o výživnom rozhodnuté 10 mesiacov pred podaním návrhu na zvýšenie výživného, keďže zmenu pomerov súd posudzuje v čase svojho rozhodovania. Súd pri rozhodovaní o novom návrhu na zmenu výživného porovnávajú stav v čase posledného rozhodnutia. V uvedenom smere v danom prípade okresný súd na prvom pojednávaní oznámil, že mu nebol poskytnutý spis z OS Nové Mesto nad Váhom, avšak i napriek tomu konštatoval, že pomery sú rovnaké ako v čase predchádzajúceho rozhodovania o výživnom. Odvolateľka považovala rozhodnutie súdu prvej

inštancie za arbitrárne, s cieľom vyhovieť otcovi a nezvýšiť výživné na maloleté deti. Namietala, že súd prvej inštancie nebral do úvahy zmenu pomerov, ktorú súdna prax považuje za zmenu pomerov a ani stanovisko ďalších účastníkov konania (okresný prokurátor a kolízny opatrovník), ktorý jednoznačne potvrdili vychádzajúc z dokazovania, že prišlo k zmene pomerov a navrhli zvýšiť výživné. Súdu prvej inštancie vytkla, že na jednej strane uviedol, že zdravotný stav maloletého J. je obdobný ako v roku 2020, no na druhej strane konštatoval zhoršenie zdravotného stavu z dôvodu vychýlenia chrbtice. Rovnako súd uznal zmenu pomerov u maloletého E., v súvislosti s nástupom do 1. ročníka základnej školy, no napriek tomu nezvýšil vyživovaciu povinnosť a zhoršeniu zdravotného stavu maloletého E. a matky maloletých nevenoval žiadnu pozornosť.

15. Z pohľadu dovolacieho súdu predstavovala uvedená odvolacia argumentácia matky „podstatné tvrdenie uvedené v odvolaní“ (§ 387 ods. 3 veta druhá CSP), na ktoré odvolací súd nedal „špecifickú odpoveď“. Dovolací súd preto dospel k záveru, že odvolací súd ako správne posúdil skutkové a právne závery súdu prvej inštancie, s ktorými sa stotožnil bez toho, aby odôvodnenie jeho rozsudku vyhovelo požiadavkám riadneho odôvodnenia rozhodnutia vyplývajúcim z § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 387 ods. 1 a 3 CSP.

16. Odvolací súd z rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom z 18. augusta 2020, č. k. 11P/12/2020-51 zistil, že manželstvo rodičov bolo rozvedené a zároveň bola schválená rodičovská dohoda, podľa ktorej boli maloleté deti zverené do osobnej starostlivosti matky s právom rodičov zastupovať a spravovať ich majetok; otec sa zaviazal prispievať na výživu v tom čase maloletej F. sumou 100,- eur mesačne, na maloletého J. sumou 80,- eur mesačne a na maloletého E. sumou 60,- eur mesačne. Zároveň bol upravený styk otca s maloletým J. a E..

17. Odvolací súd mal za to, že prvoinstančný súd správne zisťoval zmenu pomerov v porovnaní s predchádzajúcou úpravou výživného, teda iba pár mesiacov pred podaním návrhu matky na zvýšenie vyživovacej povinnosti a napriek nepripojeniu spisu o poslednej úprave vyživovacej povinnosti zistil riadne rozhodné skutočnosti, teda ustálil, aké pomery boli na strane oprávnených a povinných v čase uzatvorenia rodičovskej dohody, pretože predchádzajúce rozhodnutie neobsahovalo odôvodnenie. Okresný súd mal za to, že na strane maloletého J. k zmene pomerov nedošlo a jeho zdravotný stav je obdobný ako v čase predchádzajúceho rozhodovania. Uviedol, že zhoršenie zdravotného stavu týkajúce sa skoliózy chrbtice nemožno považovať za krátkodobú záležitosť, teda už v čase predchádzajúceho rozhodovania muselo byť rodičom dané ochorenie zrejmé a tiež matka zvýšenie nákladov s uvedeným ochorením maloletého nepreukázala. U maloletého E. síce vzhliadol zmenu pomerov v súvislosti s návštevou prvého ročníka základnej školy, avšak zisťovaním pomerov, teda schopností a možností otca konštatoval nemožnosť zvýšenia vyživovacej povinnosti otca, pretože má rovnaký príjem ako v čase predchádzajúceho rozhodovania, pričom námietky matky o jeho možnosti vykonávať prácu v odbore, v ktorom má otec kvalifikáciu s lepšie plateným príjmom nepovažoval za dôvodné, vzhľadom na otcom preukázané zdravotné problémy lekárskou správou. Odvolací súd odvolacie námietky matky, týkajúce sa zmeny pomerov na strane maloletých (zmena zdravotného stavu maloletého J., nástup maloletého E. na základnú školu, voľnočasové aktivity), v dôsledku čoho dochádza k zvýšeniu výdavkov na maloletých (rehabilitáciu, plávanie, mliečne produkty, vitamíny, náklady na stravu, dochádzku do školy) a zníženia jej príjmu kvôli akútnemu zhoršeniu zdravotného stavu (bedrové kĺby, štítna žľaza) a jej dlhodobej práceneschopnosti zhodnotil konštatovaním, že „rovnako ako súd prvej inštancie dospel k záveru, že nebola preukázaná taká relevantná zmena pomerov, ktorá by umožňovala zmeniť predchádzajúce rozhodnutie o vyživovacej povinnosti otca na maloleté deti a to napriek skutočnosti, že u maloletého E. došlo k zmene pomerov v súvislosti so začiatkom povinnej školskej dochádzky, avšak majetkové a zárobné možnosti otca zvýšenie vyživovacej povinnosti v súčasnosti neumožňujú“.

18. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že zmena doterajšieho výživného musí vychádzať z potrebných zistení o komplexných pomeroch účastníkov v čase rozhodnutia, ktoré je potrebné porovnať s pomermi v čase predchádzajúcej úpravy výživného a následne z toho vyvodiť právne závery podľa § 78 ods. 1, ako aj ustanoveniami § 62 a § 75 zákona o rodine. V danom prípade z odôvodnenia

rozhodnutí oboch súdov nižších inšancií vyplýva, že rozsudok okresného súdu neobsahuje uvedené zistenia, najmä nie je z neho zrejmé, z akých pomerov, právne významných skutočností vychádzala predchádzajúca úprava výživného (aj z hľadiska pomerov otca maloletých detí). Ako vyplýva z obsahu spisu, nie je zrejmý ani obsah listín predložených v konaní o rozvode manželov a schválení rodičovskej dohody, keďže spis Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom sp. zn. 11P/12/2020-51 nebol v tomto konaní pripojený a sudy nižších inšancií vychádzali len z rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom z 18. augusta 2020, č. k. 11P/12/2020-51 vyhotoveného bez odôvodnenia.

19. V súvislosti s vyššie uvedeným konštatovaním dovolací súd odvolaciemu súdu tiež pripomína, že v danej veci ide o mimosporové konanie, ktoré je typické dominanciou princípu oficiality a princípu materiálnej pravdy (viď čl. 6 CMP a § 35 CMP). Tieto vyžadujú od súdu, aby zistil skutočný stav veci, a teda v rámci dokazovania sa súd nemôže spoliehať len na dôkaznú iniciatívu účastníkov konania (pozri § 32 CMP), ale aplikuje tzv. vyšetrovací, resp. vyhľadávací princíp civilného procesu. Preto je súd povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci (§ 36 CMP). Všeobecný súd je povinný a oprávnený v nesporových konaniach vykonávať dôkazy nielen v rozsahu svojej zákonnej kompetencie, ale aj v rozsahu ústavnej zodpovednosti za zistenie skutkového stavu, ktoré nemôže závisieť od vôle účastníkov konania (uznesenie Ústavného súdu SR z 24. apríla 2003, sp. zn. IV. ÚS 78/03).

20. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie matky je nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f/ CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), lebo je v ňom opodstatnene namietnuté, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníčke konania, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21. Vzhľadom na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku dovolací súd nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie matky, týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmatečnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné posudzovať otázky súvisiace so správnosťou právneho posúdenia veci (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inšancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inšancie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

23. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inšancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inšancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.